

Bilaga 2

Redovisning av befintlig verksamhet

Norsjö, 2015-10-28

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning.....	2
Arbetsförmedlingens insatser	3
Kommunala insatser	3
Kommunernas aktivitetsansvar för ungdomar	3
Resurser.....	4
Projekt	4
Strukturerad myndighetssamverkan.....	5
Arbets sätt/rutiner	5
Utbildning.....	6
Evenemang/temadagar.....	6
Nätverk/grupper/överenskommelser	7
Andra exempel på arbete som tar sikte på kompetensförsörjningsbehoven.....	7
Finns det parallella verksamheter? Är det verksamheter som saknas? Hur ser arbetet ut runt olika ungdomsgrupper?	8
Källor.....	10

Arbetsförmedlingens insatser

De insatser – **arbetsmarknadspolitiska program** och **arbetsgivarstöd** - som Arbetsförmedlingen förfogar över används i stor utsträckning i det samarbete som finns mellan Arbetsförmedlingen och kommunen. Arbetsförmedlingen använder sina insatser för både äldre och unga arbetslösa som behöver stöd och aktiviteter för att på ett varaktigt sätt lösa sin arbetslöshetssituation.

En ungdom som anmäler sig hos Arbetsförmedlingen som arbetssökande står inskriven som öppet arbetslös i 90 dagar innan personen skrivs in i **Jobbgarantin för unga (UGA)**. Om personen inte lyckats komma ut i arbete eller reguljära studier efter 15 månader skrivs personen in i **Jobb- och utvecklingsgarantin (JOB)** som är indelad i tre faser. Efter de två första faserna som sträcker sig över 450 dagar skrivs personen över till **sysselsättningsfasen (fas 3)**. Garantibesluten är ett slags ”paraplybeslut” och därefter görs planering och insatser för individen med underliggande beslut om andra arbetsmarknadspolitiska program som ex. arbetspraktik, arbetsmarknadsutbildning och andra insatser som individen har behov av.

De senaste arbetsmarknadspolitiska program som införts för målgruppen unga är **Yrkesintroduktionsanställningar, Traineejobb** och **Utbildningskontrakt**. Arbetet med införandet av 90 dagarsgarantin för ungdomar har påbörjats.

Kommunala insatser

En av de insatser som idag genomförs i kommunens regi är **feriepraktiken**, där unga som går i årskurs nio i grundskolan och årskurs 1 på gymnasiet har möjlighet att göra feriepraktik inom kommunen eller en förening eller ideell organisation. En annan möjlighet inom ramen för ferieverksamheten är att driva **sommarföretag**. De ungdomar som gör det får utbildning, stöd, försäkring och stipendium för att kunna starta sitt företag. Genom deltagandet får de unga en nära koppling till Norsjö näringsliv och möjlighet att ingå i nätverk. Sommarföretagandet sker i samarbete mellan kommunens näringslivskontor och ferieförmedling.

Andra insatser i kommunal regi är bl a **kommunalt aktivitetsprogram (KAM)** och **bidrag till föreningar** som har lönebidragsanställda. KAM riktar sig till individer som saknar arbete, är under 30 år och har försörjningsstöd på grund av att de saknar arbete.

Inom **det kommunala aktivitetsansvaret (KAA)** erbjuds individer 16-20 år som inte genomfört eller inte har fullföljt gymnasiet med examensbevis lämpliga åtgärder. Här finns även uppsökande verksamhet.

Kommunernas aktivitetsansvar för ungdomar

Kommunerna har enligt skollagen ett aktivitetsansvar för ungdomar i kommunen som inte går i gymnasieskolan eller gymnasiesärskolan och som inte fyllt 20 år.

Aktivitetsansvaret (som tidigare kallades informationsansvar) gäller för ungdomar som inte genomfört eller har fullföljt utbildning på nationella program i gymnasieskola, gymnasiesärskola eller motsvarande utbildning. En elev har fullföljt ett nationellt program om han eller hon har fått ett

examensbevis. Elever som inte har fått examensbevis utan endast ett studiebevis ingår alltså i kommunens ansvar. Elever som går på något av introduktionsprogrammen ingår även i kommunens aktivitetsansvar då ett introduktionsprogram inte är ett nationellt program eller motsvarar ett sådant.

Det är elevens hemkommun som har aktivitetsansvaret. Med hemkommun menas den kommun där eleven är folkbokförd.

Aktivitetsansvaret innebär att kommunen ska hålla sig informerad om vilka ungdomar det är som omfattas av ansvaret. De ska även erbjuda dessa ungdomar lämpliga individuella åtgärder.

Åtgärderna ska i första hand syfta till att motivera den enskilde att påbörja eller återuppta en utbildning. Kommunen ska också dokumentera sina insatser på lämpligt sätt och föra ett register över ungdomarna. Kommunens skyldighet regleras i 29 kap. 9 § skollagen. I förordningen (2006:39) finns det reglerat vilka uppgifter kommunerna får behandla i registret de för över ungdomarna.

Nationell uppföljning och allmänna råd

Statistiska centralbyrån, SCB, samlar in statistik åt Skolverket om ungdomar som omfattas av aktivitetsansvaret. Ett viktigt syfte med insamlingen är att få ökad nationell kunskap om de ungdomar som omfattas. Bland annat samlar SCB in uppgifter om personnummer på dem som omfattas av aktivitetsansvaret, åtgärder som kommunen genomför, datum då åtgärder inleds och avslutas och orsaker till avslutad aktivitet.

Under 2015 arbetar vi med att ta fram allmänna råd inom området. Råden beräknas vara klara i början av 2016.

Resurser

I Norsjö finns en resurs i form av en kommunal verksamhet som vill främja människors psykiska och fysiska hälsa – Knut'n. Knut'n vänder sig i första hand till den som har behov av sysselsättning, rehabilitering, språkpraktik, arbetsträning eller vill ha någonstans att träffa andra människor. Till Knut'n kan människor från olika håll remitteras: Kommunen, arbetsförmedlingen, försäkringskassan eller primärvården.

Projekt

Ett exempel på projekt med relevans för målgruppen i DUA-överenskommelsen är projekten **PlugIn** och **PlugIn 2.0**. PlugIn, som avslutades 2015, syftade till att utveckla motivationsstärkande metoder för att stötta elever med hög frånvaro och psykosocial ohälsa att fullfölja sin utbildning. Insatserna bestod av både individuella och gruppinsatser inriktade på bland annat mental träning, social färdighetsträning och lärande genom olika aktiviteter. Projektet fortsätter nu genom PlugIn 2.0 som riktar sig till nyanlända med syftet att fler ska fullfölja gymnasiet. PlugIn är finansierat av Europeiska socialfonden (ESF) med medfinansiering från medverkande kommuner och regioner. Projektet leds av Sveriges Kommuner och Landsting (SKL).

Strukturerad myndighetssamverkan

Arbetsmarknadsrådet är en samverkan mellan kommun och arbetsförmedling med syfte att vara forum för diskussion om hur den statliga arbetsmarknadspolitiken kan bättre anpassas till de lokala förutsättningarna och behoven. I centrum står utmaningen att lokalt mobilisera människor till arbetskraften när äldreavgångarna ökar.

Ett integrationsråd med samverkan mellan Norsjö, Skellefteå och staten är under uppbyggnad.

Samordningsförbundet Skellefteå–Norsjö bildades den 1 januari 2014 då Norsjö kommun blev medlem i Samordningsförbundet Skellefteå som bildades år 2005. Förbundet är en fristående juridisk person gemensamt bildad av Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, Skellefteå och Norsjö kommun samt Landstinget i Västerbotten. De fyra huvudmännen har som vision att alla personer i förvärvsaktiv ålder har arbete och egen försörjning. Strategin är att genom strukturell samverkan, gemensamma insatser och effektiv resursanvändning öka funktions- och arbetsförmågan hos personer i åldern 16–64 år i behov av samordnad rehabilitering så att de kan erhålla arbete och egen försörjning. Unga personer i åldern 16–30 år är prioriterad målgrupp.

Viktiga mål är att utveckla gemensam kunskap inom området hälsa, arbete, och försörjning samt att framgångsrika arbetssätt och samverkansformer implementeras i ordinarie verksamhet. Förbundet vill även utveckla långsiktiga former för samordnad styrning och ledning av projekt. Innovativa arbetssätt ska prioriteras i samordnad rehabilitering.

Samordningsförbundet genomför även utbildnings- och kompetensutvecklingsinsatser för anställda hos de fyra myndigheterna.

Arbetssätt/rutiner

Det finns även olika arbetssätt och rutiner som tagits fram för att bättre möta unga som riskerar att hamna i målgruppen, t ex på grund av skolavhopp. **Gröna kortet** är ett arbetssätt där kommunen, landstinget och ungdomshälsan – när en elev mår dåligt – kan kalla till ett avidentifierat möte inom 10 dagar med t ex socialtjänsten eller hälsocentralen. Därefter kan möte ske tillsammans med elev och vårdnadshavare för att diskutera eventuella insatser eller åtgärder. **Central helpdesk** är en annan "rutin" som kommer att inledas under hösten 2015. Deltagande aktörer är kommunen (skola, socialtjänst, fritid), landstinget, Polisen och föreningslivet. Central helpdesk innebär träffar och samarbete kring unga som riskerar att hamna i eller redan befinner sig i missbruk, kriminalitet eller liknande.

Åtgärdstrappan är en förtydligad rutin för gymnasieskolan vid elevs frånvaro. Åtgärdstrappan innehåller bland annat ansvarfördelning, insatser och tidpunkter för insatser. Dessutom införs nya rutiner för sjukanmälan: den kan enbart göras per telefon till kommunens kundtjänst och endast under en viss tid på dagen. De nya rutinerna börjar gälla under hösten 2015. Också vad gäller **överlämningen** mellan grundskola och gymnasieskola för bland annat elever med särskilda behov och/eller hög frånvaro har nya rutiner införts. I korthet innebär det att specialpedagogerna på gymnasie- och grundskolorna bildar team och har kontakt under hela året innan en elev börjar på gymnasiet.

Norsjö kommun har en utarbetad handlingsplan för hur det kommunala uppföljningsansvaret hanteras och särskilda rutiner som beskriver hur elevers frånvaro ska hanteras och förebyggas.

Utbildning

Gymnasieskolorna i Skellefteå, där även ungdomar folkbokförda i Norsjö kommun går (tre kommunala, tre fristående) erbjuder tillsammans 18 nationella program och fem introduktionsprogram, gymnasiesärskola, samt ett fjärde år på teknikprogrammet. I Norsjö erbjuder introduktionsprogrammet Språkintröduktion och för övriga gymnasieprogram sker ett samarbete med kringliggande kommuner och då främst Skellefteå.

Vux erbjuder kurser inom ett flertal ämnen på grundnivå och gymnasienivå. Det finns också orienteringskurser och kurser för elever med läs- och skrivsvårigheter. Vux har också SFI (svenska för invandrare) och SärVux. Vux har ett väl utbyggt samarbete med olika branscher och företag. Bland lärlingsutbildningarna finns t ex utbildning mot konditor, storhushåll, butikssäljare, djurvårdare, bergarbetare (organiseras av Lycksele), maskinförare, sågverk, målare och järnvägsunderhåll. Inom yrkesvux anordnas utbildningar i snickeriproduktion (tillsammans med Norsjö), buss samt vård- och omsorg. I dagsläget finns även tre yrkeshögskoleutbildningar i Skellefteå: demens- och äldrepsykiatrispecialiserad undersköterska, badmästare/verksamhetsledare för fritidsanläggningar samt tekniker för tunga maskiner. Flera av utbildningarna inom Vux riktar sig mot branscher med brist på arbetskraft så som t ex vårdutbildningen, bussförarutbildningen och utbildningen i järnvägsunderhåll. Elever som genomför dessa utbildningar med bra resultat har mycket goda chanser att få en anställning direkt efter utbildningen.

Både Luleå tekniska universitet (**Ltu**) och Umeå universitet (**Umu**) bedriver utbildning i Skellefteå och erbjuder exempelvis tekniskt basår, utbildningar i datorgrafik, datornätverk, ekonomi, film- och tv-scenografi/attributmakeri, högskoleingenjör inom flera områden, master i träteknik samt utbildningar till sjuksköterska och socionom. Det finns också tre folkhögskolor i kommunen som bl a erbjuder allmän kurs, studiemotiverande kurser, afasikurs samt kurser i konst, skådespel, film och musik.

Evenemang/temadagar

Bland evenemang, temadagar och liknande kortare informationsinsatser finns bland annat de så kallade **Infodagarna** och **Praso**, vilka riktar sig till årskurs 8 respektive 9 i grundskolan. Eleverna får under dessa dagar besöka gymnasieskolorna för att få information och få "pröva på" att gå de program de är intresserade av. I gymnasieskolan anordnas **temadagar** under olika årskurser, varav en som är inriktad mot vad som ska hända efter gymnasiet.

Ett arrangemang som sker i Skellefteå men som även Norsjö deltar på och som riktar sig till alla åldrar är **Framtidsmässan**. Den arrangeras av Arbetsförmedlingen och kommunen och samlar företag och utbildningsanordnare från olika branscher. **Forskarfredag** är ett nationellt arrangemang som kommunen anordnar i Skellefteå och som syftar till att väcka intresse och sprida kunskap kring forskning. Även Forskarfredag riktar sig till en bred målgrupp.

Nätverk/grupper/överenskommelser

En viktig aktör bland nätverk, grupper och överenskommelser är **Samordningsförbundet Skellefteå-Norsjö**. Samordningsförbundet är bildat av Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Skellefteå och Norsjö kommuner samt Västerbottens läns landsting och har som ”strategi att genom strukturell samverkan, gemensamma insatser och effektiv resursanvändning öka funktions- och arbetsförmågan hos personer i åldern 16–64 år i behov av samordnad rehabilitering så att de kan erhålla arbete och egen försörjning.” (Samordningsförbundet 2014) Samordningsförbundet arbetar för att utveckla gemensam kunskap, arbetssätt och samverkansformer och genomför också utbildningsinsatser inom myndigheterna.

Inom **HÖK** (huvudöverenskommelse mellan kommun och landsting) finns en arbetsgrupp med målgruppen barn och unga mellan 0 och 22 år som bl a arbetar med Gröna kortet, se ”Arbetssätt/rutiner”. Inom **SUE** (samverkansgruppen för ungas etablering) möts kommuner i regionen kring arbete för att öka ungas etablering på arbetsmarknaden. Inom **VO-college** och **Teknikcollege Bothnia** sker samverkan med respektive bransch om utbildningarna inom vård och teknik.

FRIS (Förebyggande rådet i Skellefteå, här ingår även Norsjö) består av politiker och tjänstemän från skola, fritid, kultur, socialtjänst och Polisen. FRIS består av tre delar: arbete för barn och ungdomar (social prevention), trygghetsforum (situationell prevention) samt barn och ungas inflytande (Ungdomsfullmäktige och strategi för barns och ungas inflytande). Dessutom har FRIS nätverk och operativa grupper som arbetar med riktade insatser.

Andra exempel på arbete som tar sikte på kompetensförsörjningsbehoven

Arbetsförmedlingen gör två gånger per år en prognos för arbetsmarknaden för Västerbottens län för de största branscherna.

I Norsjö finns en lokal utvecklingsstrategi för perioden 2014-2020 med fyra prioriterade målområden. Av dessa är ”Hållbar arbetskraftsförsörjning” ett. Inom detta område verkar kommunen genom att söka extern finansiering samt prioritera kommunens egna resurser för att aktivt främja mångfald och jämställdhet, öka samverkan mellan näringsliv och akademi, öka andelen elever med avlagd examen samt öka andelen med eftergymnasial utbildning.

Just nu deltar Norsjö med ett kompetensförsörjningsprojekt ”Lärande Attraktiva Näringar” med Akademi Norr som projektägare. Projektet riktar sig i första hand till näringslivets kompetensutveckling men även kommunens egna verksamheter har möjlighet att medverka.

Även genom medverkan i andra projekt – såsom Intill och Möjligheternas Region – arbetar man med olika kompetensutvecklingsinsatser.

Ett annat exempel på arbete som tar sikte på kompetensförsörjningsbehoven är Skellefteå kommuns rekryteringscenters arbete för att möta kompetensförsörjningsbehoven, här deltar även Norsjö kommun. Det arbetet innefattar bland annat deltagande på arbetsmarknadsdagar lokalt, information

om lediga jobb inom kommunen i olika medier, deltagande på arbetsmarknadsmässor i Umeå och Luleå för att marknadsföra kommunen som arbetsgivare mot akademiker (genom en extern aktör finns kommunen 2015 även representerad på fyra andra högskolor), marknadsföring av sommarjobb inom framförallt vården (skedde 2015 framförallt på gymnasieskolorna och på campus), kontakt med inflyttarservice och medverkan på nyinflyttardagen i september. Dessutom har ett arbete för utveckling av kommunens sida med lediga jobb och annonskanaler påbörjats internt. Även specifikt för rekrytering mot bristyrken har ett utvecklingsarbete initierats. Planerna är i dagsläget bara på idéstadiet, men målet är att kommunens rekryteringscenter ska kunna stötta de olika förvaltningarna på ett bättre sätt. Medarbetare från rekryteringscenter har även haft informationsträffar med studie- och yrkesvägledare från skolorna för att berätta om jobb inom kommunen.

Det förs även en dialog mellan enheten för arbetsmarknad, gymnasiekontoret och Vux med kommunens olika förvaltningar och fackliga företrädare för att inventera hur kompetensförsörjningsbehoven ser ut inom olika områden.

Även Region Västerbotten driver ett arbete för kompetensförsörjningsbehoven genom en länsgemensam kompetensplattform. Härigenom skapas goda förutsättningar till länsövergripande samverkan mellan aktuella parter för DUA-överenskommelsen samt för en dialog mellan olika aktörer på både lokal och regional nivå. Genom arbetet med kompetensplattformen skapar Region Västerbotten också relevanta kunskapsunderlag som har bäring på kompetensförsörjningen på lång sikt, och då särskilt ur ett ungdomsperspektiv.

Finns det parallella verksamheter? Är det verksamheter som saknas? Hur ser arbetet ut runt olika ungdomsgrupper?

Genom arbetet med inventeringen av det arbete och de insatser som finns idag och genom samtal med företrädare för olika verksamheter inom kommunen, andra organisationer och utbildningsanordnare framkommer några områden där det idag antingen saknas verksamheter eller där verksamheter behöver bli bättre. Både tidigare erfarenheter och kartläggningen av målgruppen för DUA-överenskommelsen visar att det finns grupper inom målgruppen som har en svårare situation på arbetsmarknaden, exempelvis personer utan gymnasieutbildning, personer med funktionsnedsättning, nyanlända och unga män. Insatserna och verksamheterna som finns idag är dock ofta mer generella. Det behövs en tydligare betoning på att minska den så kallade strukturella arbetslösheten och vi bör därför ta fram mer riktade insatser.

En annan svaghet i de verksamheter vi har idag, är övergångarna mellan olika skolformer och till arbetsmarknaden eller till utbildning, där det saknas en "röd tråd" för individens väg. Vi behöver till exempel dels arbeta förebyggande med motiverande insatser så att elever som går ut gymnasiet har en plan för vad de ska göra sedan, dels erbjuda t ex kortare utbildningar, utbildningskontrakt, traineetjänster, extratjänster och liknande.

Verksamheter som redan bedrivs i samverkan idag och som vi avser att fortsätta med och utveckla är bland annat Arbetsmarknadstorget, UngKOMP, Unga funktionsnedsatta och de olika insatser som Arbetsförmedlingen och kommunens enhet för arbetsmarknad samverkar kring.

Det kan konstateras att det finns en del aktiviteter, insatser och resurser i Norsjö som på något sätt har verksamhet som direkt eller indirekt berör målgruppen för DUA-överenskommelsen. Samtidigt visar kartläggningen av målgruppen att det fortfarande finns ett antal unga som varken arbetar eller studerar eller som är undersysselsatta eller som riskerar att bli det. En viktig fråga i sammanhanget är därför om alla insatser som finns idag ska fortsätta i den form de är nu, eller om någon behöver förändras för att kunna erbjuda ett bättre stöd till målgruppen. För detta krävs en grundligare genomgång av de befintliga insatserna, för att ta reda på vad som fungerar och vad som inte gör det, och vad de unga själva tycker. Med hjälp av en sådan genomgång kan vi också uppmärksamma eventuella parallella verksamheter och identifiera fler möjliga samverkansområden.

Utifrån ovanstående är det framförallt tre **fokusområden** inom vilka vi anser att verksamhet i samverkan bör bedrivas:

1. **Informerande och motiverande insatser** – Riktade insatser för att öka övergången till studier och arbete. Informationsinsatser, "pröva-på", yrkesutbildningar, utbildningskontrakt, traineetjänster är några exempel. Även handledarutbildning för arbetsgivare och utvecklas samordning av praktikplatser för att säkerställa praktikplatser.
2. **Befintliga aktiviteter i samverkan som vi vill förstärka/utveckla** – Samverkan Arbetsförmedlingen-kommunen, Arbetsmarknadstorget, UngKOMP, Unga funktionsnedsatta.
3. **Organisation** – Genomgång av vad som fungerar och vad som inte gör det, hur övergångar mellan myndigheter och stöd ser ut.

Källor

Arbetsförmedlingen (2015) "Varför UngKOMP" *Webbartikel*. Hämtad 2015-09-29 på <http://www.arbetsformedlingen.se/For-arbetsgivare/Hitta-medarbetare/Vara-erbjudanden-/Artiklar-nyhetsbrev/2015-06-29-Varfor-UngKOMP.html>

Samordningsförbundet Skellefteå-Norsjö (2014) "Samordningsförbundet Skellefteå-Norsjö – bakgrund" *Webbartikel*. Hämtad 2015-09-30 på <http://samordningsforbund.se/skelleftea-norsjo/om-oss/>

Samordningsförbundet Skellefte-Norsjö (2015) "Implementerade – UngKOMP" *Webbartikel*. Hämtad 2015-09-29 på <http://samordningsforbund.se/skelleftea-norsjo/projektverksamhet/implementerade/>